

САВРЕМЕНИ ОСВРТ НА ПРИНЦИП КОМПЛЕМЕНТАРНОСТИ ПРЕД МЕЂУНАРОДНИМ КРИВИЧНИМ СУДОМ¹

Апстракт: Рад истражује принцип комплементарности у контексту Римског статута и Међународног кривичног суда у савременој међународној заједници. Окосница анализе регулативе је посвећена члану 17 Римског статута посвећеног прихватљивости случаја, али и на Правилима процедуре и доказивања, као и на Извештајима о тужилачкој стратегији. Рад се осврће и на неколико случајева из праксе Међународног кривичног суда, а који су имали утицаја на поимање овог принципа. Посебна целина у раду посвећена је извештају из 2024. године о новој политици Канцеларије тужиоца када су посредни комплементарности и сарадња, а који значајно мења парадигму када је реч о комплементарном функционисању овог органа.

Кључне речи: принцип комплементарности, Међународни кривични суд, Римски статут, Правила и процедуре доказивања, Извештаји о тужилачкој стратегији.

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Однос међународног и националног, унутрашњег правног поретка једно је од најизазовнијих питања позитивне правне науке. Поштовање суверене независности држава, неспоран је стуб креације, егзистенције,

* Асистент на Правном факултету Универзитета у Београду, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4214-7748>, nstankovic@ius.bg.ac.rs.

1 Овај рад је настао као резултат истраживања у оквиру стратешког пројекта за 2025. годину „Проблеми стварања, тумачења и примене права“ (подтема: „Правосуђе и изазови данашњице“ – тема истраживачке групе: „Правосудна реформа са становишта међународног кривичног права и кривичног права“), који финансира Правни факултет Универзитета у Београду.

али и еволуције међународног права која ће пронаћи своју ефективну примену у савременом свету. Међутим, то поштовање не може и не сме бити неограничено и лишено било каквих вредносно нормативних оквира које поставља међународна заједница. Ово нарочито важи за међународно кривично право као подсистем међународног јавног права који је усмерен на заштиту највиших вредности и интереса те заједнице.² Мали број правила овог система, а који за предмет има кривичну одговорност (лица) за инкриминисане радње или пропуштања, у основи је обухваћен управо оним правилима којима се утврђују међународна кривична дела у надлежности Сталног међународног суда *ratione materiae*.³

Још од свог настанка, овај трибунал је на међи неких од најстаријих, али и најсложенијих дебата у међународном праву попут извршења и суверенитета, али и идеолошких питања попут релативне вредности мира и правде.⁴ Своје правно утемељење Стални међународни кривични суд (Суд) проналази у тзв. Римском статуту, усвојеном од чак 120 земаља.⁵ Исти је до овог тренутка ратификовало 125 држава, те је неспорно да је посреди институција са важним задатком и великим угледом.⁶

Упркос наведеном, међународно право не уређује примену својих правила на државној територији, већ познаје једино принцип по коме се држава не може позивати на своје унутрашње право да би оправдала неизвршење својих међународних обавеза.⁷

Својеврсну демаркациону линију у том смислу управо представља начело комплементарности садржано у Римском статуту. За потребе уводних напомена, комплементарност Суда подразумева да он функционише као комплементаран, а не супститутивни судски механизам у односу на националне системе у области кривичне материје.⁸ Идеја на којој овај принцип почива јесте потреба еквилибријум супротстављених интереса оних који су трагали за судом универзалне јурисдикције и оних који су примат давали суверенитету.⁹

Суд гони лица само онда када ови системи не спроведу поступак или тврде да су исти спровели упркос томе да у стварности за то или не постоји

2 Видети: М. Крећа, *Међународно јавно љправо*, Универзитет у Београду - Правни факултет, Београд, 2022, 670.

3 *Ibid.*, 669.

4 K. Marshall, "Prevention and Complementarity in the International Criminal Court: A Positive Approach", *Human Rights Brief* 17, 2/2010, 21.

5 The ICC at a Glance, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/ICCAtAGlanceEng.pdf>, 22. март 2025.

6 States Parties to the Rome Statute, <https://www.pgaction.org/ilhr/rome-statute/states-parties.html#:~:text=125%20countries%20are%20States%20Parties,of%20the%20International%20Criminal%20Court>, 22. март 2025.

7 М. Крећа, *op. cit.*, 95.

8 The ICC at a Glance, *op. cit.*

9 K. Marshall, *op. cit.*, 21.

воља, односно могућност националних кривичних система.¹⁰ Овим је повучена значајна разлика у односу на два *ad hoc* трибунала (за бившу Југославију и Руанду).¹¹ Наиме, Савет безбедности је овим трибуналима дао примат у погледу надлежности, а што је изазвало контроверзе у међународној заједници јер су то државе доживеле као ерозију свог суверенитета.¹² Реч је о концепту који је описан као фундаменталан ослонац Статута.¹³

Претходно постављена формулација оставља простор широком тумачењу и, још опасније, фактицитету који неретко оставља по страни право у корист реал-политике и стварног односа снага Суда и система којем би он био комплементаран. Истовремено, аутор истиче тенденцију приступа кроз примаран положај Суда као међународне, независне, судске институције у односу на државе које су, сасвим природно, због доброг или лошег, доминантно вођене сопственим националним интересима.

2. ПРИНЦИП КОМПЛЕМЕНТАРНОСТИ У САВРЕМЕНОМ МЕЂУНАРОДНОМ КРИВИЧНОМ ПРАВОСУЂУ

Преамбула и чланови 1, 17, 18 и 19 регулишу значај принципа комплементарности у спровођењу истрага и поступака извршилаца најтежих кривичних дела из надлежности Суда.¹⁴ Начелу комплементарности у првом плану је посвећен члан 17. Статута, а који се бави питањима прихватљивости одређеног случаја. Стога, иако ћемо се осврнути на чланове 18 и 19, предметни члан представља окосницу анализе принципа комплементарности у систему Статута. О значају принципа комплементарности најбоље сведочи чињеница да се он афирмише већ у првом члану Статута који констатује његову комплементарну надлежност.¹⁵ Тек када се услови еnumerисани чланом 17 испуне, одређени случај се може поднети Суду.¹⁶ Притом, Статут посматра питање комплементарности кроз призму прихватљивости, пре

10 The ICC at a Glance, *op. cit.*

11 Видети: М. Benzing, "The Complementarity Regime of the International Criminal Court: International Criminal Justice between State Sovereignty and the Fight against Impunity", *Max Planck Yearbook of United Nations Law Online*, 7/2003, 592.

12 О. Solera, "Complementary jurisdiction and international criminal justice", *International Review of the Red Cross*, 845/2002, 147.

13 L. Bådagård, M. Klamberg, "The Gatekeeper of the ICC: Prosecutorial strategies for selecting situations and cases at the International Criminal Court", *Georgetown Journal of International Law*, 48/2017, 666.

14 Н. Јака Тријана, "The significance of the complementarity principle within the Rome Statute in International Criminal Law", *Mimbar hukum*, 3/2013, 490.

15 Чл. 1 Статута, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-05/Rome-Statute-eng.pdf>, 23. март 2025.

16 К. Marshall, *op.cit.*, 21.

него надлежности Суда у погледу једног случаја.¹⁷ Принцип комплементарности не утиче на постојање надлежности Суда, већ регулише када се она може вршити.¹⁸ Ослонац члана лежи у преамбули и првом члану, тј. експлицитној констатацији да ће суд деловати комплементарно у односу на националне кривичне јурисдикције.¹⁹ Члан полази од тога да се неприхватљивим сматра онај случај који се већ налази у истрази или је поступак отпочео пред надлежном државом, осим ако је она невољна или заиста није у могућности да исте радње спроведе; случај за који је, након истраге, донета одлука да се не настави са даљим поступањем, а да та одлука није последица наведене немогућности или мањка воље; уколико је особа већ осуђена за дело које је предмет случаја и да суђење од стране Суда није дозвољено на основу члана 20, тачке 3²⁰ и коначно уколико је реч о случају који по својој озбиљности не прелази неопходан праг поступања Суда.²¹

Потом, члан посвећује посебне тачке одсуству воље и немогућности да се поступак реализује. Одсуство воље лежи на испуњености једног или више алтернативно постављених услова, а са ослоном на начело правичног суђења.²² Пре свега, одсуство воље постоји када су поступак или национална одлука спроведена, односно донета са циљем заштите особе од кривичне одговорности за злочине који потпадају под надлежност Суда.²³ Затим, уколико је дошло до неоправданог одлагања поступка, а које с обзиром на околности, није конзистентно са намером да се особа изведе пред лице правде; коначно, уколико се поступак није или се и тренутно не спроводи непристрасно и независно, већ на начин који обзиром на околности, није конзистентан са намером да се особа изведе пред лице правде.²⁴ Напослетку, неспособност за спровођење поступка Суд утврђује на основу тога да ли је одређени национални кривични систем потпуно или макар значајно казао у смислу да је урушен, недоступан, да држава није у стању да доведе осумњиченог или прибави неопходне доказе и сведочанства или је на други начин онемогућена у спровођењу поступка.²⁵ Битно је указати на то да, уколико надлежна држава поводом наводног злочина није покушала да

17 M. Benzing, *op.cit.*, 592.

18 *Ibid.*, 594.

19 Статут, преамбула и чл. 1, *op. cit.*

20 Члан 20 Римског статута је посвећен начелу *Ne bis in idem* и изузецима од истог, а који подразумевају спровођење поступка у циљу заштите лица од међународне кривичне одговорности пред Судом и одсуства непристрасности и независности приликом суђења у духу правила о правичном суђењу препознатих у међународном праву и спровођењу поступка на начин који, с обзиром на околности, није конзистентан са намером да се особа изведе пред лице правде. Видети Статут, чл. 20, *op. cit.*

21 Чл. 17 Римски статут.

22 *Ibidem.*

23 *Ibidem.*

24 *Ibidem.*

25 *Ibidem.*

спроведе истрагу или суђење, случај се означава прихватљивим без разматрања постојања мањка воље или могућности.²⁶

Члан 17. јасно указује на свеprisуство правних стандарда када је реч о начелу комплементарности, како у погледу примене, али у погледу изузетака. Поред овог, додатан аргумент у прилог строго контекстуалној примени јесте и сама формулација члана која узима у обзир околности случаја. Овакав приступ је разумљив, штавише и оправдан, како због природе кривичних дела која леже у самом Статуту, потребе за очувањем и поштовањем суверенитета као камена темељца међународног права, али и стварањем такве међународне “климе” у којој ће Суд моћи ефективно и доследно да испуњава своју функцију. Премда, иако формулисани са дозом прецизности и са немалим прагом активирања механизма, одређене бојазни у погледу тумачења и примене начела комплементарности у овом облику остају.

Оправдана дилема, на пример, јесте како поступити у ситуацији када надлежна држава оцени једно кривично дело као “обично” (тј. дело које не прелази неопходан праг међународног злочина чиме би се питање надлежности Суда и имплементације принципа комплементарности уопште отворило - подвукао Н.С.) ... рецимо, једно лице гони за неколико убистава као изолованих инцидената, а који могу бити део ширег систематског напада на цивилно становништво.²⁷ У случају да Суд поступи у овом случају, постоји бојазан од повреде фундаменталног принципа целокупне правне науке *Ne Bis in Idem*. Оно је природна последица принципа комплементарности израженог у члану 17 јер спутава Суд у вршењу своје надлежности онда када се домаћи суд већ огласио надлежним.²⁸

Члан 18 Статута посвећен је прелиминарним одлукама у погледу прихватљивости случаја. Принцип комплементарности промаља своје обресе на неколико места. Рецимо, када тужилац процени да постоји разумна основа за иницирање истраге... он ће, између осталог, обавестити и оне државе које би, према доступним информацијама, иначе имале надлежност...²⁹ У том смислу, а у року од месец дана од обавештења, држава може указати Суду да истражује или да је истрагу већ спровела у вези својих држављана или других лица која потпадају под њену надлежност у вези релевантних злочина... држава такође може истаћи захтев да она буде та која спроводи истрагу тј. да “приклони” националној истрази, осим уколико не добије овлашћење да спроведе истрагу од стране Већа за претходни поступак.³⁰ Интересантно је да, иако је неспорно присуство комплементарности

26 K. Marshall, *op. cit.*, 21.

27 L. Carter, “The Principle of Complementarity and the International Criminal Court: The Role of *Ne Bis in Idem*”, *Santa Clara Journal of International Law*, 165/2010, 167.

28 A. Olsson, The principle of complementarity of the International Criminal Court and the principle of universal jurisdiction, <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadadFile&recordId=1560934&fileId=1565473>, 34, 24. март 2025.

29 Чл. 18 Статута, *op. cit.*

30 *Ibidem*.

у овом члану, преостале тачке истог се баве механизмима којима се тужилац и држава, могу “одбранили” од преузимања истраге и даљег тока поступка, макар у извесној мери. Рецимо, иако се тужилац може повиновати националној иницијативи да домаће правосуђе преузме истрагу, у року од шест месеци оно подлеже оцени и, још важније, подлеже оцени мимо било каквих темпоралних ограничења када наступи значајна промена околности услед одсуства воље или немогућности државе.³¹ Свакако, у случају повиновања, тужилац задржава право на периодично информисање о току истраге и свим последичним поступцима, и то без неоправданог одлагања.³²

Осврнимо се сада на члан 19. Статута, а који је посвећен Приговору ненадлежности и недопуштености покретања и вођења кривичног поступка. Овај члан омогућава Суду да самостално оцени прихватљивост случаја у складу са чланом 17.³³ Ту одлуку може оспорити, између осталог, управо држава која се позива на принцип комплементарности тј. да је надлежна на основу тога што већ спроводи истрагу или поступак у вези предметног случаја или да је наведене радње већ извршила.³⁴ Већање о надлежности или прихватљивости може тражити и сам тужилац...³⁵ Члан затим описује механизам оспоравања ове одлуке.³⁶ О очигледном ослањању на принцип комплементарности који притом даје предност националним јурисдикцијама сведочи и тачка овог члана која указује на то да ако држава истакне приговор ненадлежности, тужилац је дужан да суспендује истрагу све док Суд не одлучи о (не)надлежности сходно члану 17 Статута.³⁷

Свакако, Статут почива на фаворизацији националног законодавства, те већ у самој преамбули можемо видети означавање гоњења одговорних лица за међународне злочине као дужност, а не дискрецију држава.³⁸ Та дужност је препозната као принцип међународног обичајног права.³⁹

Принцип комплементарности утиче на Суд тако да он ступа на “сцену” само у оним случајевима у којима нема изгледа да ће међународним злочинцима бити прописно суђено пред домаћим судовима.⁴⁰ Упркос томе, постоје у теорији ставови да је Суд у савременој међународној заједници

31 *Ibidem.*

32 *Ibidem.*

33 *Ibid.*, чл. 19.

34 Видети: *Ibidem.*

35 *Ibidem.*

36 *Ibidem.*

37 *Ibidem.*

38 Видети: М. Adigun, “The Rome Statute Complementarity Principle and the Creation of the African Court of Justice and Human and Peoples’ Rights”, *African Journal of International Criminal Justice*, 1-2/2018, 6.

39 S. John Apochi, “Examining the Complementarity Principle of the International Criminal Court”, *Redeemer’s University Nigeria, Journal of Jurisprudence & International Law*, 1/2022, 52.

40 O. Solera, *op. cit.*, 148.

инструментализован и под јаким утицајем светских сила.⁴¹ Премда, док једни тврде да је Суд готово парализован политичким разматрањима, други тврде да она утвари имају недовољну улогу.⁴² У том смислу, иако су оптужбе и критике неретко усмерене директно ка Суду, круцијално је подвући да су спољни притисци који воде његовој политизацији примарно потекли од стране несудских актера, укључујући ту државе, Савет безбедности Уједињених нација, али и друге различите ентитете.⁴³ Принцип комплементарности би могао да помогне решавању неких дилема које нису нужно последица правног неуспеха већ су повезани са дипломатским или пак политичким проблемима.⁴⁴

Важно је имати на уму да су политички утицаји неспоран део, али и неминовна последица међународних односа у које се државе, међународне организације и други ентитети на равни међународног “пространства”, упуштају. Стога, иако се не могу и не смеју игнорисати, у њиховом афирмирању се мора бити изузетно опрезан, нарочито када је посредни трибунал, а поготово трибунал који има задатак заштите суштинских, највиших вредности међународне заједнице.

Поред Статута, од императивне је важности осврнути се и на Правила процедуре и доказивања (Правила). Правила, заједно са Судском регулативом, имају комплементарну улогу у односу на одредбе Статута.⁴⁵ Заједно са Статутом, представља процесни основ деловања Суда.⁴⁶ Иако члан 17 пружа оквир на основу којег се принцип комплементарности може разумети, он је дефицитаран када је реч о примени концепта у пракси.⁴⁷ У том смислу, Правила истичу да Суд може узети у обзир, између осталог, а у духу друге тачке члана и околности случаја, информације на које се држава позива у смислу прве тачке истог члана.⁴⁸ Наиме, држава може указати Суду на то да њени национални судови испуњавају услове постављене међународним нормама и стандардима који се тичу независног и непристрасног гоњења истоветног понашања, или да писменим путем потврди тужиоцу да се случај истражује и сходно процесуира.⁴⁹

41 Видети: М. Adigun, *op. cit.*, 7.

42 К. Marshall, *op. cit.*, 21.

43 İhsan Faruk Kilavuz, “Power vs. Principle: The Ongoing Battle to Influence the International Criminal Court”, <https://researchcentre.trtworld.com/wp-content/uploads/2025/02/Power-vs.-Principle.pdf>, 24. март 2025.

44 Х. Philippe, “The principles of universal jurisdiction and complementarity: how do the two principles intermesh?”, *International Review of the Red Cross*, 862/2006, 389.

45 V. Roben, “The Procedure of the ICC: Status and Function of the Prosecutor”, *Max Planck UNYB*, 7/2003, 514.

46 *Ibidem*.

47 К. Marshall, *op. cit.*, 22.

48 Правила процедуре и доказивања Међународног кривичног суда, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RulesProcedureEvidenceEng.pdf>, правило 51, 8. април 2025.

49 *Ibidem*.

О изузетном карактеру Судског деловања, сведоче и Извештаји о тужилачкој стратегији (Извештаји) у неколико наврата.⁵⁰ Тако, за период од 2003. до 2006. године, истакнут је изузетан карактер деловања Канцеларије тужеоца тј. мешање искључиво онда када државе закажу у спровођењу истраге и процесуирања, односно када наводно ове радње спроводе, али су у реалности нису вољни или су онемогућени да ове радње веродостојно спроведу.⁵¹ Штавише, извештај експлицитно ставља до знања своје комплементарно деловање и подстиче примену националних мера против преступника.⁵² Међутим, тек 2006. године почиње континуирано издавање свеобухватнијих стратешких докумената.⁵³

Приврженост принципу комплементарности потврђена је и у Извештајима за активности у периодима од 2006 - 2009., као и 2009 - 2012. године.⁵⁴ У потоњем, рецимо, принцип комплементарности заузима прво место у низу принципа на којима тужилачка делатност Суда почива.⁵⁵ Интересантно је да Извештаји истичу две димензије принципа комплементарности: 1) тест прихватаљивости тј. како проценити постојање националних поступака и њихову веродостојност, а што је судско питање; 2) концепт позитивне комплементарности тј. проактивне политике сарадње са циљем промовисања националног процесуирања.⁵⁶ Концепт позитивне комплементарности подразумева низ активности које деле заједнички именитељ експертско - техничке подршке националним кривичним системима.⁵⁷ Идеја иза овог концепта лежи у томе да би Суд, а поготово Канцеларија тужеоца и сам тужилац требало да раде на томе да укључе националне јурисдикције у својим поступцима, користећи притом различите методе подстицања држава да гоне за ове случајеве када год је то могуће.⁵⁸ Принцип комплементарности је (у савременој међународној заједници - подвукао Н.С.) заузео веома практичан политички приступ, управо у принципу "проактивне" комплементарности.⁵⁹ Реч је о приступу који се није променио од тог периода, а што је потврђено у извештају Суда Генералној скупштини Уједињених нација (ГС) за 2024. годину.⁶⁰ У њему

50 M. Adigun, *op. cit.*, 10.

51 *Ibidem*.

52 The Office of the Prosecutor: Report on the activities performed during the first three years (June 2003 – June 2006), https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/NR/rdonlyres/D76A5D89-FB64-47A9-9821-725747378AB2/143680/OTP_3yearreport20060914_English.pdf, 8. април 2025.

53 L. Bådagård & M. Klamberg, *op. cit.*, 687.

54 Видети: M. Adigun, *op. cit.*, 10.

55 The Office of the Prosecutor: Prosecutorial Strategy 2009 - 2012, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/OTPProsecutorialStrategy20092013.pdf>, 8. април 2025.

56 *Ibidem*.

57 Видети: *ibid.*, 5

58 K. Marshall, *op. cit.*, 22.

59 H. Jaka Triyana, *op. cit.*, 496.

60 Report of the International Criminal Court (A/79/198), https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-09/A_79_198-EN.pdf, 9. април 2025.

се јасно назначује да принцип комплементарности заузима важно место у свим разматрањима Суда, али о томе више у пасусима пред нама.⁶¹ “Обновљену” комплементарност нарочито наглашава и Политика Канцеларије о комплементарности и сарадњи из 2024. године (Политика), али о томе ћемо више у пасусима који следе.⁶² Стратегија за период од 2023. до 2025. године указује на значај унапређења способности система Римског статута да адресира заједничку одговорност у погледу затварања јаза у некажњивости, укључујући притом и охрабривање националне примене Статута и других мера комплементарности од стране држава чланица.⁶³

Узимајући у обзир одредбе Статута, Правила и Извештаје, можемо заокружити овај сегмент утврђивањем чињенице да принцип комплементарности игра централну улогу у функционисању Суда.⁶⁴ Оно што се већ из уводних разматрања јасно видело јесте да концепт комплементарности примарно постоји у функцији очувања суверенитета држава као централних субјеката међународног јавног права. Ово је оправдано управо због те централне позиције, али и услед чињенице да је управо принцип комплементарности тај значајан политички инсентив државама да постану чланице Статута. Питање ефективности овог мотиватора, нажалост, остаје у најбољем случају – отворено.⁶⁵

3. ПРИНЦИП КОМПЛЕМЕНТАРНОСТИ У ПРАКСИ СУДА

На основу случајева који су се пронашли пред Судом, постало је очигледно да принцип комплементарности има позицију једног од, ако не и најважнијег концепта Статута...⁶⁶ Међутим, ми ћемо се осврнути на неколико случајева у којима се отворило питање комплементарности.

Под формулацијом веродостојног одсуства воље или немогућности, Суд је успоставио надлежност у случају *Prosecutor v Laurent Gbagbo and Mrs. Gbagbo*.⁶⁷ Они су оптужени да су у периоду између 2010 и 2011. године

61 *Ibid.*

62 Office of the prosecutor: Policy on Complementarity and Cooperation, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-04/2024-comp-policy-eng.pdf>, 10. април 2025.

63 Видети International Criminal Court Strategic Plan 2023-2025, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2023-08/2023-strategic-plan-icc-v.2.pdf>, 9. април 2025.

64 Видети: М. Adigun, *op. cit.*, 11.

65 Разлог оваквом ставу лежи у чињеници да највеће светске силе унутар међународне заједнице нису потписнице Статута. Земље чланице Статута можете погледати на следећем линку: The States Parties to the Rome Statute, <https://asp.icc-cpi.int/states-parties>, 10. април 2025.

66 What is complementarity: National Courts, the ICC, and the Struggle Against Impunity <https://www.ictj.org/sites/default/files/subsites/complementarity-icc/>, 10. април 2025.

67 S. John Apochi, *op. cit.*, 53

извршили неколико злочина против човечности у контексту пост-изборног насиља у Обали Слоноваче.⁶⁸ У овом случају је господин Ђдагбо оптужен по четири тачке за злочине против човечности и против њега је поступано, за госпођу Ђдагбо је влада Обале Слоноваче истакла да је она оптужена већ у оквирима националног правосуђа, те да је вољна да је гони у вези пост-изборног насиља.⁶⁹ Она је прва жена коју је Суд истраживао и за коју је тражио гођење.⁷⁰

Истакли смо важност активног учешћа државе у одређеном случају, а које самим тим затвара врата Суду. Жалбено веће је дефинисало шта значи бити активан у апелационој пресуди која се тичала ситуације у Кенији.⁷¹ Реч је о случају *the Prosecutor v. Francis Kirimi Muthaura, Uhuru Muigai Kenyatta and Mohammed Hussein Ali*. У складу са чланом 15 Статута, 2010. године је Веће за претходни поступак одобрило Тужиоцу, да на своју иницијативу, спроведе истрагу ситуације у Кенији.⁷² Ситуација је била везана такође за пост-изборно насиље у периоду од 2007. до 2008. године, а господин Кени-ата је био на позицији председника државе.⁷³ Оптужница је обухватала десет тачака, а за које је заједнички именитељ био да је реч о злочинима против човечности.⁷⁴

У погледу принципа комплементарности, од кључног значаја су централни налази апелационе пресуде. Наиме, када Суд изда налог за хапшење или позив за долазак, да би случај био неприхватљив на основу члана 17(1)(а) Статута, националне истраге морају имати за предмет истог појединца и у суштини исто понашање као што је наведено у поступку пред самим Судом.⁷⁵ Синтагма „истражује се“ у овом контексту назначује предузимање корака усмерених на утврђивање да ли је ова особа одговорна за то понашање, на пример интервјуисањем сведока или осумњичених, прикупљањем документарних доказа, или вршењем форензичких анализа.⁷⁶ Уколико држава оспорава прихватљивост случаја, она мора доставити Суду доказе који су у

68 Case Information Sheet: The Prosecutor v. Laurent Gbagbo and Charles Blé Goudé, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CaseInformationSheets/gbagbo-goudeEng.pdf>, 10. април 2025.

69 S. John Apochi, *op. cit.*, 53

70 N. Ncame, “Justice in conflict: Principle of complementarity or principle of competition?”, *African Human Rights Law Journal*, 23/2023, 79.

71 An Overview of the Principle of Complementarity, <https://opiniojuris.org/2024/05/24/an-overview-of-the-principle-of-complementarity/>, 10. април 2025.

72 Situation in the Republic of Kenya (No. ICC-01/09-02/11 O A) https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2011_13819.PDF, 10. април 2025.

73 Case Information Sheet: The Prosecutor v. Laurent Gbagbo and Charles Blé Goudé, *op. cit.*

74 Видети: Situation in the Republic of Kenya in the Case of the Prosecutor v. Francis Kirimi Muthaura, Uhuru Muigai Kenyatta and Mohammed Hussein Ali (No. ICC-01/09-02/11), https://www.worldcourts.com/icc/eng/decisions/2012.01.23_Prosecutor_v_Muthaura.pdf, 10. април 2025.

75 Situation in the Republic of Kenya (No. ICC-01/09-02/11 O A), *op. cit.*

76 *Ibidem*.

довољној мери прецизни и са доказном вредношћу која показује да она заиста истражује случај; није довољно само тврдити да је истрага у току.⁷⁷

Услов истог појединца и суштински истог понашања, уобичајено је познато као тест “исте особе/истог понашања”.⁷⁸ Ако држава не истражује конкретнoг осумњиченог како је наведен у налогу за хапшење Суда, држава није активна у вези са његовим или њеним случајем и истрага Канцеларије може да се настави.⁷⁹ Чак и ако држава истражује истог осумњиченог, истрага Канцеларије и даље може да се настави ако држава не истражује суштински исто понашање.⁸⁰

Посматрањем члана 17 Статута, јасно је да су посреди три могућа сценарија: 1) сценарио у којем се национална јурисдикција бави истим случајем као и Суд; 2) сценарио у којем је национална јурисдикција спровела истрагу и одлучила да не настави са гоњењем и 3) сценарио у којем се за исти случај гонило на националном плану.⁸¹ Структура члана 17 указује на то да се изазов неприхватљивости има решавати у “процесу од два корака”.⁸² Ова увертира је важна јер представља језгро Катанга случаја. Жармен Катанга из Демократске Републике Конга (Конго), оптужен је, као наводни командант Патриотског фронта отпора (Front de Resistance Patriotique en Ituri (FRPI)), за убиство, употребу деце војника, силовање, сексуално ропство, намерно циљање цивила и пљачкање.⁸³ Конго је истакао да овим поводом не спроводи истрагу и да су сва документа у вези предметног инцидента искључиво процедурална у вези дужине трајања Катангиног притвора у Конгу и то поводом другог случаја.⁸⁴ Судаће веће је овим поводом констатовало да постоји одсуство воље Конга да гони Катангу, али не из разлога опструирања правде, већ напротив, како би се врата широм отворила Суду.⁸⁵ У том смислу, Судаће веће је објаснило да постоје две врсте одсуства воље код држава, једно које има за циљ опструирање правде и друго које има за циљ окончање некажњавања.⁸⁶ Катанга је спорио овај приступ и истакао да се одсуство воље или могућности Конга свакако морају размотрити.⁸⁷ Суд је истакао да би ово довело до ситуације (отворило Пандорину кутију – подвукао Н.С.) у којој би, упркос неактивности државе, случај био неприхватљив за Суд,

77 *Ibidem*.

78 Видети: An Overview of the Principle of Complementarity, *op. cit*.

79 *Ibidem*.

80 *Ibidem*.

81 P. Seils, *Handbook on Complementarity An Introduction to the Role of National Courts and the ICC in Prosecuting International Crimes*, The International Center for Transitional Justice, 2016, 38.

82 *Ibidem*.

83 *Ibid.*, 41.

84 *Ibid.*, 42.

85 *Ibidem*.

86 *Ibidem*.

87 *Ibid.*, 43.

осим ако стандардни услови одсуства воље или могућности нису задовољени.⁸⁸ Резултат такве тезе би био да, све док је за одређени случај држава теоретски вољна или у могућности да истражи и спроведе поступак, чак иако нема намеру да то чини – Суд не би могао да заснује сопствену надлежност.⁸⁹

4. “МЕТАМОРФОЗА КОМПЛЕМЕНТАРНОСТИ” ДЕЛОВАЊА СУДА

Суд је додатно оснажио комплементарни аспект свог деловања. Тужилац Карим Кан (Karim Khan) изразио је жељу да Суд делује као “чвориште правде” које ће сарађивати са националним законодавствима на такав начин да, колико год је могуће, правда буде задовољена примарно на националном плану.⁹⁰ Наиме, господин Кан је рекао следеће: “Суд би требало да буде само чвориште у центру глобалних напора за утврђивање одговорности, а не да се сматра одвојеним врхом међународног система кривичног правосуђа. Радећи заједно, проналазећи нове начине сарадње, постижемо боље резултате.”⁹¹

Посреди је први извештај овакве врсте, а за који се, између осталог, верује да ће утицати на промену парадигме када је реч о односу са националним јурисдикцијама.⁹²

У априлу 2024. године, Канцеларија тужиоца је објавила извештај о новом приступу Суда (претходно наведену Политику – подвукао Н. С.) када је реч о гоњењу за међународне злочине.⁹³ Принципи сарадње и комплементарности представљају, у очима тужиоца, окоснице будуће визије вредности Статута, а који ће допринети јачању заједничког поља, али и смањењу јаза у одговорности за међународне злочине.⁹⁴ Констатује се, у позитивном светлу, ширење дискурса оперисања Суда. Наиме, иако државе природно остају централни “стејкхолдери” који све више интересовања имају за национално гоњење међународних злочина... тужилац указује на важно место цивилног друштва и међународних односно регионалних организација.⁹⁵ Заменица тужиоца Назхат Шамим (Nazhat Shameem) је

88 *Ibidem.*

89 *Ibidem.*

90 A New ICC Policy on Complementarity? Let's Fast Forward to Universal Jurisdiction Allocation, <https://www.justsecurity.org/98221/icc-policy-complementarity-universal-jurisdiction/>, 12. април 2025.

91 ICC Office of the Prosecutor launches Policy on Complementarity and Cooperation, <https://www.icc-cpi.int/news/icc-office-prosecutor-launches-policy-complementarity-and-cooperation>, 12. април 2025.

92 Office of the prosecutor: Policy on Complementarity and Cooperation, *op. cit.*

93 A New ICC Policy on Complementarity? Let's Fast Forward to Universal Jurisdiction Allocation, *op. cit.*

94 Office of the prosecutor: Policy on Complementarity and Cooperation, *op. cit.*

95 *Ibidem.*

означила цивилно друштво као кључног актера у спровођењу ефективне комплементарности.⁹⁶

Концепт “позитивне комплементарности” је и експлицитно наведен у Политици.⁹⁷ Подвучена је веза између два аспекта комплементарности, једног у смислу судске примене анализираног члана 17 Статута и другу која подразумева симултане и концентрисане напоре да се националне власти подрже у својеврсном “ношењу” веће одговорности када је реч о истрази и гоњењу у вези централних међународних злочина.⁹⁸ Комплементарност у овом “новом руху” подразумева, дакле, паралелно вршење две радње: 1) пружање подршке националним јурисдикцијама у напорима за утврђивањем одговорности (а што управо представља концепт “позитивне комплементарности”⁹⁹); 2) вршење сопственог мандата, а што подразумева самостално истраживање и гоњење случајева (Суд остаје предострожан и спреман да ступи тамо где је потребно спровести истрагу и гонити за злочине предвиђене Статутом, чак и када настави да комплементарно подржава националне правосудне напоре¹⁰⁰).¹⁰¹ Стратегија за период од 2023. до 2025. године подвлачи да предострожност Суда иде ка томе да се било каква потенцијална истрага или поступак не означи неприхватљивим услед конкуренције надлежности са домаћим процесуирањем, али и да се очува могућност робусне процене веродостојности таквог поступка.¹⁰² Канцеларија ће такође настојати да развије и имплементира прилагођене програме комплементарности у примереним ситуацијама у којима је или закључила прелиминарна испитивања, или најавила затварање истражне фазе.¹⁰³ Овим ће бити учињен важан транзициони корак од директног учествовања Канцеларије, дозвољавајући притом корист националних јурисдикција од дијалога са њом и њене подршке, али и да се обезбеди да се како прелиминарне истраге, али и истраге се затварају ефикасно и одговорно.¹⁰⁴

Политика свој приступ пригрљује и означава га као приступ “двоструких колосека”.¹⁰⁵ Аутор сматра да овакав паралелизам није добро решење јер оставља простора томе да државе “освоје нове територије” када је реч

96 ICC Office of the Prosecutor launches Policy on Complementarity and Cooperation, *op. cit.*

97 Office of the prosecutor: Policy on Complementarity and Cooperation, *op. cit.*

98 *Ibidem.*

99 Видети: Two Tracks, One Destination? The Importance of Getting the Balance Right on Complementarity, <https://www.justsecurity.org/96955/getting-the-balance-right-complementarity/>, 12. април 2025.

100 *Ibidem.*

101 A New ICC Policy on Complementarity? Let's Fast Forward to Universal Jurisdiction Allocation, *op. cit.*

102 Office of the Prosecutor: Strategic Plan 2023-2025, пар. 38, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2023-08/2023-strategic-plan-otp-v.3.pdf>, 12. април 2025.

103 *Ibid.*, пар. 40,

104 *Ibidem.*

105 Office of the prosecutor: Policy on Complementarity and Cooperation, *op. cit.*

о утврђивању одговорности, али и спровођењу правде за међународна кривична дела. Наравно, то не мора бити *a priori* тако, али опасност свакако постоји, нарочито када се сумњиче држављани односно државе. Са друге стране, ово можда може бити пут и начин да Суд на “задња врата” и својеврсном судско – тужилачком дипломатијом ипак позитивно утиче на то да државе, које свакако форсирају сопствену надлежност, доследно и потпуно следе норме међународног кривичног права, поготово Статута.

Оваква двострука политика партнерства подразумева следеће активности:

помагање националним јурисдикцијама у њиховим домаћим поступцима; размену информација, знања и најбољих пракси; дефинисање заједничких оперативних стандарда у областима од заједничког интереса; упућивање стручњака и ангажовање са локалним, регионалним и међународним партнерима.¹⁰⁶

Нису сви припадници цивилног друштва дочекали ове вести без било какве узнемирености.¹⁰⁷ Прво, истакнута је опасност наглашавања партнерства са националним правосудним системима. Иако се и сам аутор овога већ претходно дотакао, није згорег истаћи тезу које су две ауторке овим поводом изнеле, а то је да овакав приступ оправдано ствара забринутост да би таква политика резултирала претераним фокусом на подршку и уступке према неким националним системима, остављајући жртве без уверљивих путева ка правди.¹⁰⁸ Даље, иако је препозната улога Канцеларије као катализатора веродостојних националних поступака, сама Политика не отвара ово питање директно и мањак политичке воље на националном плану остаје једна од суштинских препрека њиховом напретку.¹⁰⁹

Притом, иако је Канцеларија изразила намеру да унапреди извештавање о активностима у области комплементарности и сарадње, коначна верзија акта није на оном нивоу детаља и околности случаја које су организације цивилног друштва тражиле.¹¹⁰ Иако је значај организација цивилног друштва препознат, поготово кроз сегмент “Јачање ангажмана са организацијама цивилног друштва”, претакање посвећености на практичан план ће захтевати више рада од стране Канцеларије.¹¹¹ У том смислу, организације цивилног друштва су указале на проблем недовољне транспарентности и дијалога са Канцеларијом тужиоца, а који би се могао кориговати укључењем цивилног друштва у новоформирану Форум за сарадњу и комплементарност.¹¹²

106 A New ICC Policy on Complementarity? Let's Fast Forward to Universal Jurisdiction Allocation, *op. cit.*

107 *Ibidem.*

108 Two Tracks, One Destination? The Importance of Getting the Balance Right on Complementarity, *op. cit.*

109 *Ibidem.*

110 *Ibidem.*

111 *Ibidem.*

112 *Ibidem.*

Привлачи пажњу и констатација да нема јасног критеријума у вези одлука да се приоритизује подршка националним властима у једним, а не другим ситуацијама... отварајући врата двоструким аршинима...¹¹³ Коначно, изнето је неколико предлога који би требало да се позабаве са оним што делује као кључан проблем - (ефективна и смислена - подвукао Н.С.) имплементација.¹¹⁴

Невладина међународна организација "Human rights watch", коментаришући још нацрт овог документа 2023. године, истакла је да је кључно за Канцеларију да искористи своју јединствену моћ да подстакне стварни напредак, а како се национално процесуирање не би претворило у избегавање интервенције или уступање од стране Суда.¹¹⁵ Организација је указала на сопствена истраживања у Гвинеји, Колумбији, Грузији и Великој Британији, а која су показала да је дефицит политичке воље кључна препрека унапређењу домаћег процесуирања.¹¹⁶

Међутим, аутор не доживљава имплементацију као кључан проблем, већ саму промену парадигме која отвара врата будућности Суда као судске институције у пуном смислу тог појма. Наиме, утисак је да овакав приступ или води још заступљенијој националној јурисдикцији у решавању ових проблема, или пак утиче на то да деловање Суда буде измештено из процесног и смештено у истражно - саветодавни домен. Измештање не мора бити нужно негативна консеквенца, али дефинитивно само још више огољује проблем ефективног деловања међународног кривичног правосуђа на највишем нивоу и његовог, најблаже речено, изазовног односа са државама чланицама. Наравно, неодговорно је повлачити закључке у вези стратешке промене која је наступила пре свега годину дана, те остаје да време и пракса буду коначне судије смислености овакве парадигматске промене.

5. ЗАКЉУЧАК

Принцип комплементарности био је и остао камен темељац савременог кривичног правосуђа. Он је кључни мотиватор државама да прихвате спољну надлежност Међународног кривичног суда и неизоставан део мозаика о остварењу правде када је реч о најозбиљнијим злочинима у међународној заједници, али и очувању најважнијих вредности на којима она почива.

Нормативно окружење у којем оно почива је далеко шире од оног како се на први поглед чини јер овај принцип одише, не само у ширем контексту од оног предвиђеног чланом 17. Када се у обзир узму Правила, али и Извештаји, може се извести закључак да је нормативан приступ на

113 *Ibidem.*

114 *Ibidem.*

115 Human Rights Watch Comments on the International Criminal Court Office of the Prosecutor, <https://www.hrw.org/news/2023/11/14/human-rights-watch-comments-international-criminal-court-office-prosecutor>, 13. април 2025.

116 *Ibidem.*

задовољавајућем нивоу, али и да би било пожељно даље радити на прецизирању критеријума и механизма функционисања овог принципа. Овим, иако би се можда изгубила једна доза флексибилности, успоставио би се и важан ослонац Суду да своју надлежност не изгуби у оним ситуацијама када се иста може засновати. Свакако, неспорно је да сви ови акти указују на централно и прожимајуће место принципа комплементарности у савременој међународној заједници.

Централан закључак јесте тај да сва тежина односа националних правних система и међународне заједнице која почива на међународном јавном праву, итекако прожима принцип комплементарности. Томе сведочи како пракса Суда, али и промена политике Суда у извештају од априла 2024. године.

Судска пракса је на више места, од којих смо се осврнули само на нека, афирмисала важност овог принципа, прецизирала, па чак можда и унапредила његову примену кроз концепте “исте особе/истог понашања”, раздвајањем одсуства воље у смислу саботирања, односно асистирања Суду, неопходног доказног прага који се мора прећи да би се потврдила национална активност односне државе...

Савремени осврт на принцип комплементарности мора укључити и извештај о комплементарности и сарадњи из априла 2024. године јер он представља оличење таквог појачања принципа комплементарности, нарочито у смислу „позитивне комплементарности“ који може дугорочно утицати на функционисање Суда. Међутим, простор за унапређењем приступа предложеног овим актом је још увек значајан. Са једне стране, аутор сматра да трансформисање суда у тзв. „чвориште“ правде које ће имати практично улогу подршке националним кривичним системима, отвара опасан простор да државе, као централни субјекти међународног права вођени сопственим интересима, са ослоном на суверенитет додатно монополизују надлежност чиме би се значај улоге Суда у смислу судске институције смањило и, још горе, жртве најтежих међународних злочина оставиле ускраћене за правду, а одговорна лица лишена те исте одговорности. Ово би довело до додатног продубљивања истражног аспекта деловања, а које би вероватно ишло на уштрб судског. Али, са друге стране, изнета промена парадигме може утицати на то да Канцеларија, па и сам Суд, поприме дипломатске елементе свог деловања којим ће ефективније утицати на државе оптерећене сопственим суверенитетом да доследније следе и реализују одредбе Статута у циљу успостављања одговорности, али и постизања правде. Не треба губити из вида да је Међународни кривични трибунал први и једини суд своје врсте, те да као цивилизацијска победа, његова судска функција мора бити очувана јер је то управо интерес целе међународне заједнице и свих нација и народа које под њеним „велом“ спавају. Свакако, с обзиром да је реч о приступу који је изузетно млад са свега годину дана, време ће тек показати његову ефикасност, али и ефективност уз неспорно и оправдано централно место принципа комплементарности.

ЛИТЕРАТУРА

- Adigun M., "The Rome Statute Complementarity Principle and the Creation of the African Court of Justice and Human and Peoples' Rights", *African Journal of International Criminal Justice*, 1-2/2018.
- Bådagård L., Klamberg M., "The Gatekeeper of the ICC: Prosecutorial strategies for selecting situations and cases at the International Criminal Court", *Georgetown Journal of International Law*, 48/2017.
- Benzing M., "The Complementarity Regime of the International Criminal Court: International Criminal Justice between State Sovereignty and the Fight against Impunity", *Max Planck Yearbook of United Nations Law Online*, 7/2003.
- Jaka Triyana H., "The significance of the complementarity principle within the Rome Statute in International Criminal Law", *Mimbar hukum*, 3/2013.
- John Apochi S., "Examining the Complementarity Principle of the International Criminal Court", *Redeemer's University Nigeria, Journal of Jurisprudence & International Law*, 1/2022.
- Carter L., "The Principle of Complementarity and the International Criminal Court: The Role of *Ne Bis in Idem*", *Santa Clara Journal of International Law*, 165/2010.
- Крећа М., *Међународно јавно право*, Универзитет у Београду - Правни факултет, Београд, 2022.
- Marshall K., "Prevention and Complementarity in the International Criminal Court: A Positive Approach", *Human Rights Brief* 17, 2/2010.
- Ncame N., "Justice in conflict: Principle of complementarity or principle of competition?", *African Human Rights Law Journal*, 23/2023.
- Olsson A., The principle of complementarity of the International Criminal Court and the principle of universal jurisdiction, <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1560934&fileId=1565473>, 34, 24. март 2025.
- Philippe X., "The principles of universal jurisdiction and complementarity: how do the two principles intermesh?", *International Review of the Red Cross*, 862/2006.
- Roben V., "The Procedure of the ICC: Status and Function of the Prosecutor", *Max Planck UNYB*, 7/2003.
- Seils P., *Handbook on Complementarity An Introduction to the Role of National Courts and the ICC in Prosecuting International Crimes*, The International Center for Transitional Justice, 2016.
- Solera O., "Complementary jurisdiction and international criminal justice", *International Review of the Red Cross*, 845/2002.

ПРОПИСИ

International Criminal Court Strategic Plan 2023-2025, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2023-08/2023-strategic-plan-icc-v.2.pdf>, 9. април 2025.

Office of the prosecutor: Policy on Complementarity and Cooperation, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-04/2024-comp-policy-eng.pdf>, 10. април 2025.

Правила процедуре и доказивања Међународног кривичног суда, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RulesProcedureEvidenceEng.pdf>, 8. април 2025.

Report of the International Criminal Court (A/79/198), https://www.icccpi.int/sites/default/files/2024-09/A_79_198-EN.pdf, 9. април 2025.

Статут Међународног кривичног суда, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-05/Rome-Statute-eng.pdf>, 23. март 2025.

The Office of the Prosecutor: Report on the activities performed during the first three years (June 2003 – June 2006) , https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/NR/rdonlyres/D76A5D89-FB64-47A9-9821-725747378AB2/143680/OTP_3yearreport20060914_English.pdf, 8. април 2025.

The Office of the Prosecutor: Prosecutorial Strategy 2009 - 2012, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/OTPProsecutorialStrategy20092013.pdf>, 8. април 2025.

СУДСКА ПРАКСА

Case Information Sheet: The Prosecutor v. Laurent Gbagbo and Charles Blé Goudé, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CaseInformationSheets/gbagbo-goudeEng.pdf>, 10. април 2025.

Situation in the Republic of Kenya (No. ICC-01/09-02/11 О А) https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2011_13819.PDF, 10. април 2025.

Situation in the Republic of Kenya in the Case of the Prosecutor v. Francis Kirimi Muthaura, Uhuru Muigai Kenyatta and Mohammed Hussein Ali (No. ICC-01/09-02/11), https://www.worldcourts.com/icc/eng/decisions/2012.01.23_Prosecutor_v_Muthaura.pdf, 10. април 2025.

Situation in the Republic of Kenya in the Case of the Prosecutor v. Francis Kirimi Muthaura, Uhuru Muigai Kenyatta and Mohammed Hussein Ali (No. ICC-01/09-02/11), https://www.worldcourts.com/icc/eng/decisions/2012.01.23_Prosecutor_v_Muthaura.pdf, 10. април 2025.

ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ

An Overview of the Principle of Complementarity, <https://opiniojuris.org/2024/05/24/an-overview-of-the-principle-of-complementarity/>, 10. април 2025.

A New ICC Policy on Complementarity? Let's Fast Forward to Universal Jurisdiction Allocation, <https://www.justsecurity.org/98221/icc-policy-complementarity-universal-jurisdiction/>, 12. април 2025.

What is complementarity: National Courts, the ICC, and the Struggle Against Impunity, <https://www.ictj.org/sites/default/files/subsites/complementarity-icc/>, 10. април 2025.

- ICC Office of the Prosecutor launches Policy on Complementarity and Cooperation, <https://www.icc-cpi.int/news/icc-office-prosecutor-launches-policy-complementarity-and-cooperation>, 12. април 2025.
- Office of the Prosecutor: Strategic Plan 2023-2025, пар. 38, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2023-08/2023-strategic-plan-otp-v.3.pdf>, 12. април 2025.
- States Parties to the Rome Statute, <https://www.pgaction.org/ilhr/rome-statute/states-parties.html#:~:text=125%20countries%20are%20States%20Parties,of%20the%20International%20Criminal%20Court>, 22. март 2025.
- The ICC at a Glance, <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/ICCAAtAGlanceEng.pdf>, 22. март 2025.
- The States Parties to the Rome Statute, <https://asp.icc-cpi.int/states-parties>, 10. април 2025.
- Two Tracks, One Destination? The Importance of Getting the Balance Right on Complementarity, <https://www.justsecurity.org/96955/getting-the-balance-right-complementarity/>, 12. април 2025.
- Faruk Kılavuz İhsan, "Power vs. Principle: The Ongoing Battle to Influence the International Criminal Court", <https://researchcentre.trtworld.com/wp-content/uploads/2025/02/Power-vs.-Principle.pdf>, 24. март 2025. Human Rights Watch Comments on the International Criminal Court Office of the Prosecutor, <https://www.hrw.org/news/2023/11/14/human-rights-watch-comments-international-criminal-court-office-prosecutor>, 13. април 2025.

Nikola Stanković*

A MODERN REVIEW OF THE PRINCIPLE OF COMPLEMENTARITY BEFORE THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT

Summary

The paper examines the principle of complementarity in the context of the Rome Statute and the International Criminal Court in the contemporary international community. The framework of the regulatory analysis is devoted to Article 17 of the Rome Statute, which deals with the admissibility of cases, but also to the Rules of Procedure and Evidence, as well as to the Reports on Prosecutorial Strategy. The paper also looks at several cases from the practice of the International Criminal Court, which have had an impact on the understanding of this principle. A separate section of the paper is dedicated to the 2024 report on the new Policy of

* Teaching assistant, University of Belgrade – Faculty of Law, nstankovic@ius.bg.ac.rs.

the Office of the Prosecutor when complementarity and cooperation are involved, which significantly changes the paradigm when it comes to the complementary functioning of this body.

Keywords: principle of complementarity, International Criminal Court, Rome Statute, Rules and procedures of evidence, Reports on Prosecutorial Strategy.